

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		SALGÓTARJÁNI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/01938-0/2022		Érkezett: postán/faxon/e-mailon/elektronikusan/ gyűjtőládába, személyesen/átadókönyvvel	
Magyarország Alkotmánybíróság 1015 Budapest, Donát u. 35-45. Elektronikusan a Salgótarjáni Járásbíróság útján előterjesztve		Érkezett dátum: 2022 AUG 25. Érk: 2022 AUG 16. 30	
Példány: 1	Kezelőiroda:	Példány:	Melléklet:
Melléklet: 18 db	<i>lu</i>		
Tisztelt Alkotmánybíróság!		Az ügyirat száma: B.79/2021.	

[redacted]; a továbbiakban: **Indítványozó**), jogi képviselőm, a Kollarics Flóra Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Kollarics Flóra, székhely: [redacted])
[redacted]
[redacted] ügyvédi meghatalmazás I/1. szám alatt mellékelve) útján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Balassagyarmati Törvényszék 14.Bf.28/2022/2. számon hozott végzését (I/2. szám alatt mellékelve) mint alaptörvény-ellenes bírói döntést az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 43. § alapján megsemmisíteni szíveskedjék.

A kérelmem anyagi jogi alapja Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikk (1) bekezdése (bírósághoz fordulás joga) és XXVIII. cikk (7) bekezdése (jogorvoslathoz való jog).

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a és 43. § (4) bekezdése, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisítheti azt, amennyiben az Alaptörvénnyel ellentétes.

A jelen panasz alapjául szolgáló eljárást a Balassagyarmati Törvényszék jogerős végzése zárta, így az alkotmánybírósági gyakorlat által megkövetelt, az Abtv. jogorvoslatokat kimerítettem.

A személyes érintettségemet igazolja, hogy pótmagánvádló voltam a jogerős végzés által lezárt ügyben.

A határidő megtartása kapcsán előadom, hogy a jogerős döntést jogi képviselőm útján 2022. június 14. napján vettem kézhez. Az Abtv. 30. § (1) bekezdésében és az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 28. § (2) bekezdése alapján a beadvány mai napon történő elektronikus benyújtással határidőben előterjesztettnek minősül.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) a következők miatt. Az Alkotmánybíróság a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként már érdemben vizsgálta, hogy a bírósághoz fordulás lehetőségének a jogalkotó általi megteremtése a pótmagánvádas eljárásban olyan jogosultságot keletkeztet-e a sértett, vagyis a lehetséges pótmagánvádló oldalán, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz fordulás jogának a védelmi körébe esik (Abh., Indokolás [19]).

Az Abtv. 52. § (5) bekezdése értelmében kérem az adataim zártan kezelését.

Az alkotmányjogi panaszom indokául előadom az alábbiakat.

Az Alaptörvény megsértett rendelkezései

XXVIII. cikk (1) bekezdés

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

XXVIII. cikk (7) bekezdés

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

I. Tények

1. Az ügy releváns tényeit a következőképpen lehet összefoglalni. ██████████ apján volt feleségem ██████████ zaklatás, miatt feljelentést tett ellenem a Salgótarjáni Rendőrkapitányságon, amelynek nyomán első és második – folytatólagosan tett – tanúvallomása során a vallomását általa tudottan hamis állításokkal a részéről korábban önként átadott okiratainak a hatósági úton való visszaszerzésére kívánta felhasználni. Az így ellenem megindult, a zaklatással kapcsolatos eljárástól elkülönített okirattal visszaélés vonatkozásában külön büntetőeljárás is indult, amelynek a lefolytatását a feljelentő ██████████ kívánta, arra a tanúkenti kihallgatása során külön nyilatkozatot tett. Az okirattal visszaélés ügyében folytatott büntetőeljárás során nyomozati cselekményként eljárásjogi szempontból lényeges körülmény – hatósági kényszerintézkedések – határozattal való elrendelésére és foganatosítására került sor.

2. Az eljárás során ██████████ feljelentésében, majd a Salgótarjáni Rendőrkapitányságon foganatosított kettő, egymást követő tanú (sértetti) kihallgatás folyamán állította azt, hogy nem kívánom visszaadni az általa részemre önként, ügyintézés céljából átadott okiratait (feljelentési és kihallgatási jegyzőkönyvek I/3. szám alatt mellékelve). A tanúkenti kihallgatás alkalmával mindkét esetben kizárólag arról nyilatkozott, hogy elzárkózom az iratok visszaszolgáltatása elől. Arra nézve, hogy korábbiakban három alkalommal is felkínáltam a postai úton történő visszaszolgáltatást és csak a személyes találkozás elől zárkózom el, illetve, hogy a feljelentést követően a feljelentő részére a valójában juttattam is vissza iratokat – csupán külön rendőri kérdésre, – az áttétel miatt immáron eljáró BRFK által foganatosított, harmadik tanúkihallgatáson tért ki és adott elő nyilatkozatot (jegyzőkönyv I/4. szám alatt mellékelve). A BRFK 2017. november 23. napján hozott, 01000/2329-49/2017.bü. számú határozatával (I/5. szám alatt mellékelve) az ellenem folyamatban volt büntetőeljárást megszüntette, mivel a cselekményemet nem minősítette bűncselekménynek. ██████████ első és második tanú kihallgatása során általa tudottan hamis nyilatkozatokat tett, illetve egyes körülményeket pedig elhallgatott. Az általa elkövetett cselekmény és az okiratok vonatkozásában folytatott büntetőeljárás során foganatosított hatósági kényszerintézkedések között ok okozati összefüggés van.

3. Ezt követően feljelentést (I/6. szám alatt mellékelve) tettem ██████████ ellen, hamis vád és hamis tanúzás tényállások kapcsán. Az eljárást a Nógrád Megyei Rendőrfőkapitányság 12000/40/2021. bü. számon hozott határozatával (I/7. szám alatt mellékelve) – a cselekmény nem bűncselekmény fordulat alapján – megszüntette. A határozat ellen panasszal éltem (I/8. szám alatt mellékelve), amelyben hivatkoztam arra, hogy a rendőrhatalóság elnagyoltan vizsgálta a hamis tanúzás tényállási elemeit.

4. A panaszomat a Salgótarjáni Járási Ügyészség B.180/2021/4. számú határozatával (I/9. szám alatt mellékelve) elutasította. Az ügyészség határozata indokolásában kifejtette, hogy [REDACTED] által tett vallomás nem volt alkalmas arra, hogy az abban tett állítások akár teljes igazolódása esetén megállapítható legyen az okirattal visszaélés törvényi tényállása. Nyomatékkal kell azonban figyelembe venni, hogy a feljelentésem elintézése során mind a rendőrhatóság mint az ügyészség a panasz elbírálás során a hamis tanúzás tényállását kizárólag az anyagi jogra le szűkítve vizsgálta. Tekintettel arra, hogy a feljelentett cselekmény anyagi jogi szempontból lényeges körülményt nem érintett ezért a feljelentés és az azt követő panasz is elutasításra került. E körben különösen sérelmesnek találom, hogy 2017. évben ezen megállapítás ellenére büntetőeljárás indult ellenem, melyben részt vett a Salgótarjáni Rendőrkapitányság, a Salgótarjáni Járási Ügyészség, a BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság, BRFK Bűnügyi Főosztály, a Budapesti VIII. Kerületi Ügyészség. A nyomozati akta alapján nyomozóhatóságok összesen több mint húsz szakértelemmel rendelkező tagjának kezén ment keresztül a teljes akta, míg végül akadt egy valaki, aki ezen határozattal egyező álláspontra jutott, és megszüntette az okirattal visszaélés miatt ellenem indított büntetőeljárását.

5. A feljelentésemet követően a hatóságok egyike sem vizsgálta a hamis tanúzás, mint feljelentett cselekményt, hogy az eljárásjogi szempontból érintett-e lényeges körülményt, a hamis tanúzás összefüggésbe hozható-e kényszerintézkedés elrendelésével és annak foganatosításával. Mindazonáltal az ügyészség a panaszom elutasítása során az ügy egyedi körülményeit alapul véve a határozatában tájékoztatott a pótmagánvádlóként való fellépés lehetőségéről.

6. A határozat kézhezvételét követően törvényi határidőben pótmagánvádlóként léptem fel és vádindítvánnyal (I/10. szám alatt mellékelve) éltem hamis tanúzás tényállásával összefüggésben [REDACTED] ellen. A vádindítványom nyomán eljáró Salgótarjáni Járásbíróság 4.B.79/2022/27-I. számú, az ügy érdemében hozott ítéletében (I/11. szám alatt mellékelve) a vádlottat felmentette a hamis tanúzás büntette miatt emelt vád alól. Az ítélet az ügyészségi határozatban foglaltakkal azonosan értékelt a tényállást; ennek értelmében rögzítette, hogy az okirattal való visszaélés tényállását én valóban nem valósíthattam meg, ám a vádlott sem a hamis tanúzás cselekményét, mivel lényeges tényre nézve nem tett valótdan tényállítást és szintén lényeges tényt nem hallgatott el. Azonban fontos rámutatnom, hogy a bíróság szintén a hamis tanúzás tényállásának csak az anyagi jogi vetületét vizsgálta, azt azonban, hogy vádlott által tudottan a hamis tanúzási cselekmény eljárásjogi szempontból vizsgálva milyen lényeges körülménnyel hozható összefüggésbe, – hogy az kényszerintézkedések elrendeléséhez és foganatosításához vezetett – nem reflektált.

II. A bírói döntések alaptörvény-ellenességének okai

A korábbi alkotmánybíróvási gyakorlat alkalmazhatóságáról

10. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybíróvási döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Ugyanakkor a testület a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatának indokolása során azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény negyedik módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybíróvási határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybíróvási határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja, vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja*.”

A strasbourgi gyakorlat alkalmazhatóságáról

11. Emellett a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatok, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során, mi több, egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra. Az Emberi Jogok Európai Bírósága is határozottan azt a felfogást képviseli, ami szerint a bírósághoz fordulás joga nem abszolút ugyan, de formális korlátok merev értelmezése útján nem korlátozható (*Pérez de Rada Cavanilles kontra Spanyolország*, 28090/95. számú ügy).

Az Abtv. 27. § szerinti panasz funkciójáról és jelentőségéről

12. Elöljáróban fontos hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság elvárja a rendesbíróvási határozatoktól, hogy ítélezésük során az ügy alapjogi aspektusait figyelembe vegyék. Az Alaptörvény 28. cikkének első mondata ([a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és

7. Az ítélet ellen a bűnösség megállapítása érdekében fellebbezéssel éltem, azonban nem érdemi felülbírálatra, hanem az eljárás megszüntetésére került sor – legnagyobb döbbenetemre. A fellebbezésem indokolását már elő sem adhattam; a Balassagyarmati Törvényszék a másodfokú eljárás során 14.Bf.28/2022/2. számon hozott végzésében (I/2. szám alatt mellékelve) arra figyelemmel szüntette meg az eljárást, hogy nincs helye a pótmagánvádló fellépésének. Az ügy egyedi körülményeit, a hamis tanúzás cselekménye és az eljárásjogi szempontból lényeges körülményekre való hatást, a kényszerintézkedések elrendelése közötti okozati összefüggést nem vizsgálta és a feljelentő által tudottan hamis vallomásban tett külön nyilatkozatra sem volt figyelemmel, amelyben a velem szembeni büntetőeljárás lefolytatását kívánta.

8. Mindez megalapozta volna természetes személy sértetti pozíciómat, konkrétan pedig a közvetlen személyes jogsérelmemet, de legalábbis a pótmagánvádlói jogos érdekemnek a közvetlen veszélyeztetését. Az eljárás kívánalma rámutat a pótmagánvádló jogos érdekeinek a veszélyeztetésére abban a vonatkozásban, hogy a feljelentő által a tanúvallomásában külön rendőri kérdésre adott nyilatkozatával kívánta a büntetőeljárás lefolytatását és a pótmagánvádló jogos érdekét közvetlen módon veszélyeztette azáltal is, hogy a büntetőeljárás során nyilvánvalóan egyrészt kényszerintézkedésekre kerülhet sor, illetve közvetlen személyi szabadságát fenyegeti, szabadságvesztéssel fenyegetettséget helyez kilátásba a pótmagánvádlóval szemben.

9. Arra figyelemmel, hogy a 14.Bf.28/2022/2. számon hozott végzésében foglaltak alapján az eljárás megszüntetésének oka a másodfokú eljárásban került elő első alkalommal, ez ellen külön jogorvoslattal már nem élhettem, a pótmagánvádlói fellépés megengedhetősége kapcsán kifejteni érveimet nem volt lehetőségem.

az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik) az állam (a bíróságok) kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassa. Emellett természetesen a jogalkotó feladata az Alaptörvényben foglalt jogok érvényesítése a normaalkotási tevékenysége során, de amint a magánjogi jogszabályoknak meg kell felelniük az Alaptörvényben foglaltaknak, úgy a magánjogi jogalanyokra is – közvetett módon – kihat az Alaptörvény normatartalma, a valódi alkotmányjogi panasz intézményén és a rendes bíróságok alkotmánybírói határozatokra alapított joggyakorlatán keresztül.

13. Ezzel a rendes bíróságok ítélező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén. Az Alaptörvény említett rendelkezése azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Amint az Alkotmánybíróóság azt az alkotmányjogi panasz jogintézményével összefüggésében kifejtette: „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróóság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” (3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]).

14. Mindezek – amint ezt az Alkotmánybíróóság már több esetben is hangsúlyozta – nem azt jelentik, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra (7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]).

Az Alkotmánybíróóság jelen ügyben releváns gyakorlata

A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványai kapcsán

15. A tisztességes bírói eljáráshoz való joggal összefüggésben a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat alapján „nincs akadálya a tisztességes eljáráshoz való jogot értelmező, de már hatályon kívül

helyezett alkotmánybíróági határozatok egyes elvi megállapításai felhasználásának az Alap-törvény értelmezésekor, mivel azok összhangban vannak az Alaptörvény céljával és értelmező rendelkezéseivel is” (Indokolás [50]-[60]).

16. Előzetesen a tisztességes eljárásról: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.

17. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.

18. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266]. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával. Az Alkotmánybíróság ugyanis már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy az alapjogok korlátozásának azok lényeges tartalma a határa. Valamely alapjog lényeges tartalmát pedig „az a korlátozás sérti, amely – valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében – nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan” (ABH 1998, 91, 98).

19. Kiemelte ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy „[e]mellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében az Alkotmány maga tartalmaz további kritériumokat, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltukban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett. [...] Ez a módszer egyes esetekben a korlátozás abszolút határát vonja meg, másutt annak alkotmányosságát saját, külön ismérvek alapján teszi eldönthetővé, akár úgy is, hogy a szükségesség/arányosság mérlegelését csakis az Alkotmányban meghatározott szűkebb és konkrét követelmények tekintetében engedi meg. Így ezeknek az alapjogoknak a lényeges tartalma állandóbban és egyértelműbben határozható meg, mint azon jogoké, amelyekre az általános szabályt kell alkalmazni.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98]

20. Ezekben az esetekben tehát a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérrendszer, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bíróságnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület.

21. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).

22. Speciálisan a büntetőeljárás vonatkozásában az Alkotmánybíróság a gyakorlatát a 14/2004. (V. 7.) AB határozatban a következőképpen foglalta össze: „[a]z Alkotmány az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges – és az esetek többségében alkalmas – eljárásra ad jogot. A büntető igény érvényesítésének eljárási módjával, a büntetőeljárással szemben azonban alapvető követelményként jelentkezik az igazság megállapítása a bűncselekmény elkövetése, az elkövető személye és büntethetősége tekintetében. Ez alapvető feltétele annak, hogy a büntetőjogi felelősség kérdésében igazságos bírósági döntés szülessen. [...] a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. A büntetőeljárás szempontjából ezek a tételek a büntető igazságszolgáltatás

történeti rendszereinek felhalmozódott tapasztalatán alapulnak. Eszerint: az igazság feltárásának az a legmegfelelőbb módja, ha az ítékezésében független és pártatlan bíróság nyilvános tárgyaláson, a bizonyítás tekintetében egyenlő jogokkal résztvevő felek aktív közreműködésével lefolytatott eljárás eredményeként, közvetlen észlelése útján szerzett bizonyítékok szabad mérlegelésével állapítja meg a büntető felelősségre vonás eldöntéséhez szükséges tényeket.” (ABH 2004, 241, 266.) Ugyanakkor a „tisztes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [45]–[53]}.

a) A bírósághoz fordulás joga

23. A törvényes bíróhoz való jogból – avagy a törvény által létrehozott/felállított bírósághoz való jogból – fakadó követelmények a t. Alkotmánybíróság gyakorlatában régóta lefektetett garanciális elvárásokat fogalmazzák meg mind a jogalkotó, mind pedig a – jelen ügyben relevánsan – jogalkalmazó felé.

24. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos érvényesülése magában foglalja az eljárás azon követelményét, hogy az **megindítható legyen egy arra hatáskörrel rendelkező bírói fórum előtt**. Ahogy azt az Alkotmánybíróság már az Alkotmány 57. § -ával összefüggésben is kifejtette – amely esetjogot az alaptörvényi megfogalmazás azonossága miatt a mai napig irányadónak tart a fórum –, az eljárásnak ahhoz kell vezetnie, hogy a **bíróság a perbe vitt jogokat és köteleességeket az ott írt módon valóban "elbírálja"**: az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan (a nemzetközi egyezmények szóhasználatával: *fair, équitablement, in billiger Weise*) és nyilvánosan folyjék – ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni.

25. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz való fordulás alapvetőjoga **nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek**. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy **a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és köteleességeiket elbírálja** (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról

mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló **tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére.** [59/1993. (XI. 29.) AB határozat].

26. Az Alaptörvény az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése **a bírósági eljáráshoz biztosít jogot, és nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz.** Az igazságos és törvényes bírósági döntés érdekében azonban az alkotmány további eljárási garanciát tartalmaz: alkotmányos jogot a jogorvoslathoz [9/1992. (I. 30.) AB határozat].

27. A pótmagánvád jogintézményével összefüggésben az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban több alkalommal kifejtette, hogy az állami büntető igény keletkezése és érvényesítése során a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága csak korlátozott mértékben érvényesül. A bűncselekmény elkövetése esetén az állami büntető igény érvényesítése és az elkövető megbüntetése ugyanis nem a sértettet, hanem az államot illeti. A büntető igény érvényesítése tehát állami feladat, így sem a sértettnek, sem más harmadik személynek nincs alkotmányos alapjoga a büntető igény érvényesítésének kikényszerítésére és az elkövető megbüntetésére [40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290, 303.; 13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 187.; legutóbb megerősítve: 42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 520.]

28. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a **pótmagánvád jogintézménye a vádkorrekatívumok rendszeréhez tartozik.** A közvád monopóliumát gyakorló ügyész mellett a pótmagánvád tehát a büntető igény érvényesítésének egy korrekációs eszköze lehet. [14/2002. (III. 20.) AB határozat; ABH 2002, 101, 113.]

b) Jogorvoslathoz való jog

29. A jogorvoslathoz való jog tartalmát tekintve az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében **a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belül magasabb szervhez fordulás jogát jelenti** szervezeti szinten. Ez megköveteli, hogy a jogalkotó **tényleges és hatékony jogorvoslatot biztosítson** a döntéssel szemben. „A tényleges és hatékony jogorvoslat akadályát képezheti akár a részletszabályok hiánya vagy jellege, ami miatt a jogorvoslat formálissá válik (például mert nem biztosított, hogy az érintett tudomást szerezzen a döntésről, az eljárási határidők rövidsége ellehetetleníti a jogorvoslat érdemi kezdeményezését stb.)” Hangsúlyozta ugyanakkor az Abh. azt is,

hogyan az olyan korlátozások, amelyek az eljárás hatékonyságát és gyorsaságát biztosítását célozzák, olyan korlátozásai a jogorvoslati jognak, amelyekkel az alapjog jogosultjainak számolni kell.

30. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a jogorvoslati jog lényeges ismérvei a következőkben foglalható össze. Az Alaptörvény és az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ez az alapjog megköveteli, hogy „az érdemi, ügydöntő, az érintett helyzetét, jogait lényegesen befolyásoló **határozat [döntés] tekintetében a jogorvoslat biztosítsa a döntést hozó szervtől eltérő más szerv részéről a felülvizsgálatot**, az állásfoglalást a döntés helyessége, törvényessége tekintetében, esetleg a döntés megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését. Vagyis a jogorvoslati jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy [...] ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége.” [5/1992. (I. 30.) AB határozat] A jogorvoslati jog **korlátozásának kereteit az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése határozza meg**: eszerint arra valamely alkotmányosan értékelt cél érdekében, e cél elérésével arányosan kerülhet sor (alkotmányos célhoz kötöttség-szükségesség-arányosság tesztje). A jogorvoslati jog tartalmára és a korlátozás alkotmányos követelményeire figyelemmel a jogorvoslati jog több részelemre tekintettel vizsgálja az alapjog érvényesülését az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata alapján.

31. Minden jogorvoslat lényegi eleme a **jogorvoslati lehetőség, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.**” {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186, elsőként megerősítve: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]} Ez elsősorban a megfelelő eljárásjogi szabályok megalkotásával biztosítható. „Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, **így nem csak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslati lehetőséget teljesen kizárták** {lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például, ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslati jogot (Indokolás [28]–[31]).” {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [68]; 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [113]}

32. „Az Alaptörvény megköveteli, hogy **a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön** és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslati jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így

többek között a **felülbírálati lehetőség terjedelme**, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]; 12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [25]; 24/2015. (VII. 7.) AB határozat [19]}

33. A **tényleges és hatékony jogorvoslat** egyrészt **kötelezettségeket fogalmaz meg** az állammal (a jogalkotóval és a **jogalkalmazókkal**) **szemben**, hogy a jogorvoslat tényleges és hatékony igénybevételeit biztosítsák az alapjog alanyai számára. „A jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése **tevékeny közreműködést** követel az állam részéről. Egyrészt a jogalkotónak meg kell alkotnia azokat az **eljárási szabályokat, melyek szerint ez az alapjog gyakorolható**, másrészt pedig a **jogalkalmazók kötelesek e szabályokat követve eljárni**. A fél akkor tudja tehát gyakorolni a jogorvoslathoz való alapjogát, ha a bíróságok az alapjog érvényesítésére rendelt jogszabályi előírások szerint járnak el.” {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [12]}

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványai kapcsán

a) A bírósághoz fordulás joga

34. A tisztességes eljáráshoz való jog ezen részjogosítványának sérelmét a következők eredményezik. Pótmagánvádlóként léptem fel az eljárásban, miután a büntető eljárást az ügyészség bűncselekmény hiányában megszüntette.

35. Ezen fellépésem során előadottakat és a pótmagánvád megengedhetőségét is az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta, pótmagánvádlói pozíciómat egy pillanatra sem vonta kétségbe. Ez egyebekben a büntető anyagi jogi gyakorlatnak is megfelelt. A másodfokú bíróság viszont az érdemi felülvizsgálat helyett egy tollvonással megszüntette az eljárást a pótmagánvádlói fellépés lehetőségének teljes félre értelmezésével (az ez elleni jogorvoslat hiányáról ld. lentebb).

36. A pótmagánvádlói fellépést az Alkotmánybíróság a bírósághoz fordulás jogának részjogosítványa alatt vizsgálja. A pótmagánvádló kapcsán a büntető eljárási törvény valóban rögzíti, hogy vannak olyan esetkörök, amelyekben ez kizárt. Jelen esetben a másodfokú bírósági jogértelmezés elvonta azt a lehetőséget, hogy érdemben vizsgálandó és a fellebbezésem szerint megítélhető legyen jogerősen az ügyben hozott elsőfokú döntés, egyben pedig a pótmagánvádlói indítványom.

37. Az általam a vádindítványban megjelölt hamis tanúzás tényállása kapcsán elsődlegesen rámutatok, hogy amennyiben a bírói gyakorlat a jogszabállyal összhangban kerül alkalmazásra és nem *contra legem* jogértelmezést folytat le a másodfokú fórum, úgy az ügyet érdemben kellett volna eldönteni.

38. A bíróság elé vitt jogom, hogy az engem, mint sértettet ért konkrét és közvetlen sérelem a hamis tanúzásból kifolyólag megállapítást nyerjen és az állam büntető igazságot szolgáltatson, valamint kompenzálja sérelmemet.

39. Az ügyben a hamis tanúzás tényállására hivatkoztam, amely nyomán az ellenem megindult okirattal visszaélés ügyében a büntetőeljárás során, [REDACTED] tudott hamis tanúzási cselekményével ok-okozati összefüggésben, annak hatására kényszerintézkedések elrendelésére és foganatosítására került sor velem szemben. A másodfokú bíróság által hivatkozott elvi döntésben és anyagi jogszabályban foglaltakhoz képest tehát itt az érintettségem, jogos érdeksérelmem, jogos érdekeim veszélyeztetése közvetlen – nem olyan elvont vagy közvetett, áttételes amely ne alapíthatná meg a pótmagánvádra induló bírósági eljárást.

40. A másodfokú bíróság által végzett jogértelmezést nem csak, hogy *contra legem*, de nem felel meg így az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelménynek sem. Nem arra kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy mérlegelje felül az eljárt bírói fórum döntését, hanem hogy állapítsa meg, a bírói jogértelmezés elvont a bíróságtól, amely engem a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkotmányosan megillet.

b) Jogorvoslathoz való jog

41. Fent hivatkozottak mellett a jogorvoslathoz való jogom is egyértelműen csorbát szenvedett. Jelen beadványban arra kívánok rámutatni, hogy nem elegendő, ha az állam létrehoz és fenntart jogorvoslati fórumot, de annak tartalmi követelményeit is biztosítania szükséges.

42. A másodfokú bíróság eljárása egy olyan, merőben új elemet hozott be, amely ellen és amely kapcsán fellebbezésem jogi érveit kifejtteni nem volt lehetőségem. A másodfokú bíróság végzésével szemben pedig a pótmagánvád megengedhetősége mellett nem tudtam érvelni a bírósághoz való jogom érdekében, a másodfok végzése ellen fellebbezéssel nem élhettem a pótmagánvád megengedhetősége kérdésében. Kifogásolni a szervezeten belüli fentebbi fórumon az eljárás megszüntetését nem tudtam.

43. A büntetőeljárás törvény lehetőséget teremt arra, hogy a másodfokú bíróság ne reformatórius, hanem kasszatórius jogkörben járjon el. Ennek során nem maga hoz érdemi, az ügyre visszafordíthatatlanul és jogorvoslással nem támadható döntést, hanem hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróságot és új határozat hozatalára utasítja. Hangsúlyozom, hogy nem azt kell a t. Alkotmánybíróságnak ezen a ponton vizsgálnia – hiszen arra nincs is hatásköre –, hogy a hamis tanúzás kapcsán mi a pontos bírói gyakorlat a pótmagánvád megengedhetősége körében, hanem azt, hogy egyrészt a másodfokú bíróság eleget tett-e azon követelménynek, hogy a pótmagánvád megengedhetőségének vizsgálata során az ügy egyedi körülményeit figyelembe vette, illetve azt, hogy amennyiben másodfokon, egy jogorvoslással nem támadható döntést hoz az eljáró bíróság olyan körülményre alapítva, amely az elsőfokú döntésben nem szerepelt, úgy az egy jogorvoslati lehetőség elvonása – mi több, az állam pozitív tevőleges kötelezettségének negligálása.

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz való jogomat és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogomat. Erre figyelemmel kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy a fenti kérelmemben foglaltaknak megfelelő döntést hozni szíveskedjen.

Kelt: Budapest, 2022. augusztus 15.

Tisztelettel:

Indítványozó

Képv.:

Kollárics Flóra Ügyvéd
Kollárics Flóra Ügyvéd
dr. Kollárics Flóra, ügyvéd
alkalmazási szám: /

